Lieta Nr.C20 2227 15,
2015.gada 17.decembrī

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājas tiesa
tiesnese **L.Laure**
ar sekretāri **L.Timšāni**,
piedaloties prasītājas pārstāvim **/pers. A/**,

2015.gada 17.decembrī atklātā tiesas sēdē Liepājā, Tiesu ielā 5 izskatīja civillietu AS /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Tiesa konstatēja, ka prasītāja AS /Nosaukums A/, kuras iepriekšējais nosaukums līdz 2007.gada 16.augustam - AS /Nosaukums B/ /l.l.9./ 2015.gada 24.jūlijā iesniegusi tiesā prasības pieteikumu pret atbildētāju /pers. B/, kurā norādīts, ka, saskaņā ar 2006.gada 19.decembrī starp AS /Nosaukums A/ kā aizdevēju un /pers. C/ kā aizņēmēju noslēgto aizdevuma līgumu Nr.HKL-D456/12, prasītāja aizdevusi aizņēmējam EUR 10000 uz laiku līdz 2011.gada 18.decembrim. Aizņēmējs apņēmies atdot aizdevumu, atbilstoši līguma noteikumiem, veicot ik mēnesi aizdevuma pamatsummas un lietojuma procentu maksājumus, atbilstoši noteiktam grafikam.

Aizdevuma saistības nodrošinājumam /pers. C/ ar aizdevēju 2006.gada 19.decembrī noslēdzis ķīlas līgumu Nr.HKL-D456/12, ieķīlājot bankai sev piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra Nr./numurs A/, reģistrēts Liepājas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/, paredzot nodrošinājuma summu EUR 20000 un nostiprinot hipotēku zemesgrāmatā.

Aizdevuma līgumā puses vienojušās par procentu maksu sakarā ar aizdevuma izmantošanu 8,3% gadā, t.i. – nemainīgo daļu 3,8% gadā un mainīgo daļu 6 mēnešu LIBOR 4,5% likmi. Par noteikto samaksas termiņa kavējumu aizņēmējs apņēmies bankai maksāt līgumsodu 1% apmērā no nesamaksātās summas dienā. Pielīgts, ka gadījumā, ja banka vienpusēji izbeidz līgumu pirms termiņa, tiek aprēķināts aizņēmēja kopējais parāds, kas sastāv no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas, lietojuma procentiem un līgumsoda, kas tiek uzskatīts par aizņēmēja parāda pamatsummu.

Līgumā paredzēts, ka aizņēmējam jāveic ieķīlātā īpašma apdrošināšana, pretējā gadījumā apdrošināšanu var veikt aizdevēja, samaksātās apdrošināšanas prēmijas apmērā palielinot aizņēmēja pamatparāda summu.

Pieteikumā norādīts, ka aizdevēja savas saistības pret aizņēmēju izpildījusi un izsniegusi aizdevumu /pers. C/.

/datums/laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publicēts paziņojums par /pers. C/ mantojuma atklāšanos sakarā ar viņa nāvi 2008.gada 11.aprīlī.

2009.gada 18.februārī AS /Nosaukums A/ iesniegusi kreditora prasījumu zvērinātai notārei Larisai Medvedevai, kura 2015.gada 12.janvārī informējusi prasītāju par to, ka atbildētājs /pers. B/ iesniedzis mantošanas iesniegumu par /pers. C/ mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās, bet nav izņēmis mantojuma apliecību.

Prasītāja norādījusi, ka, saskaņā ar Civillikuma (turpmāk – CL) 1587.p., tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Aizdevuma līguma 65.4.p. prasītājai pielīgta tiesība vienpusēji izbeigt līgumu un pieprasīt neatmaksātās aizdevuma pamatsummas, procentu, līgumsoda u.c. pielīgto maksājumu pilnīgu samaksu pirms gala termiņa, ja aizdevējs kavē maksājumus. Minētais atbilst arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8^1.p. nosacījumiem.

Neraugoties uz to, ka /pers. B/ nav izņēmis mantojuma apliecību, viņš uzskatāms par aizņēmēja /pers. C/ mantinieku un saistību pārņēmēju, jo, atbilstoši CL 781.p., kad aicinātais mantojumu ir pieņēmis, viņš to vairs nevar atraidīt. Savukārt, CL 705.p. noteikts, ka ar mantojuma iegūšanu uz mantinieku līdz ar mantojuma atstājēja tiesībām pāriet arī visas viņa saistības, izņemot tīri personiskās. Līdzīgas atziņas paudusi arī Augstākā tiesa (AT Civillietu tiesu palātas 2013.gada 6.augusta lēmums lietā Nr.C02021113).

Prasībā norādīts, ka atbildētājs /pers. B/ nav pildījis aizdevuma līguma saistības un kavējis maksājumus aizdevējai ilgāk kā gadu, kas radījis AS /Nosaukums A/ tiesības lauzt līgumu. 2015.gada 22.aprīlī AS /Nosaukums A/ nosūtījusi atbildētājam rakstisku brīdinājumu par līgumsaistību nepildīšanu un aizdevuma līguma izbeigšanu. Brīdinājumā atbildētājam piedāvāts samaksāt parādu 14 dienu laikā no tā nosūtīšanas dienas, bet ne noteiktajā termiņā, ne arī līdz prasības pieteikuma sagatavošanas dienai atbildētājs saistības nav nokārtojis. Tādējādi, aizdevuma līgums uzskatāms par lauztu 2015.gada 20.maijā.

Prasītāja 2015.gada 22.jūlijā aprēķinājusi atbildētāja neizpildīto saistību apmēru un lūgusi piedzīt no /pers. B/ neatmaksāto aizdevuma summu EUR 9269,99, līgumiskos procentus par aizdevuma lietošanu laikā no 2008.gada 11.jūnija līdz 2011.gada 18.decembrim EUR 2164,97, līgumsodu, kas aprēķināts par laiku no 2008.gada 11.jūnija līdz 2011.gada 18.decembrim EUR 927 un likumiskos procentus (6 no 100) gadā par laiku no 2011.gada 19.decembra līdz 2015.gada 10.aprīlim - EUR 1840,79, kopā piedzīt EUR 14202,75. AS /Nosaukums A/ lūgusi piedzīt no atbildētāja arī tiesāšanās izdevumus EUR 750,84 kopsummā, t.i., valsts nodevu EUR 746,14 un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70, kā arī - atzīt bankas tiesības saņemt likumiskos 6% no 100 gadā no neatmaksātās pamatparāda summas par laiku līdz tiesas sprieduma izpildei. Prasība pamatota uz CL 705., 708., 1319., 1587., 1590., 1692., 1694., 1698., 1702.-1703., 1716.-1717., 1720., 1722., 1753., 1756., 1770., 1779., 1828., 1934., 1943., 1945.-1946.p., Civilprocesa likuma (turpmāk – CPL) 1., 24., 26., 33.-34., 39., 41., 44., 127.-130., 195.p., Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8^1., 487.p.1.d.1.p. /l.l.2.-3./.

Atbildētājs rakstisku paskaidrojumu lietā nav sniedzis.

Tiesas sēdē prasītājas AS /Nosaukums A/ pārstāvis /pers. A/ uzturēja prasību un tās pamatojumam sniedza paskaidrojumus, atbilstoši prasībā norādītajiem apstākļiem. /pers. A/ papildus norādīja, ka nekādas citas darbības no prasītājas puses laikā kopš banka pieteikusi kreditora prasījumu zvērinātai notārei, kuras lietvedībā atrodas /pers. C/ mantojuma lieta, nav veiktas, izņemot to, ka banka mēģinājusi sazināties ar /pers. B/, bet tas nav izdevies. Līdz 2015.gadam banka nav vērsusies arī pie zvērinātas notāres, lai saņemtu ziņas par /pers. C/ mantojuma lietas virzību. Tā kā atbildētājs nav pildījis saistības, kuras kā aizņēmēja mantinieks pārņēmis, neraugoties uz to, ka vēl nav izņēmis mantojuma apliecību, banka vienpusēji atkāpusies no aizdevuma līguma 2015.gada 20.maijā. Prasītājas pārstāvis paskaidroja, ka ātrāk bankai nav bijis iespējams vienpusēji atkāpties no aizdevuma līguma, jo prasītāja paļāvusies uz lietas risinājumu bez tiesas starpniecības, kas ir dārgs un ilgstošs process. /pers. A/ ieskatā, pēc vienpusējas atkāpšanās no aizdevuma līguma banka ieguvusi tiesības vērsties ar prasību tiesā pret atbildētāju par līgumsaistību izpildi, tādēļ prasība apmierināma pilnā apmērā, jo neesot pamata uzskatīt, ka būtu iestājies prasības tiesības noilgums.

Atbildētājs/pers. B/ tiesas sēdē nebija ieradies. Saskaņā ar CPL $56.^1$.p. noteikumiem atbildētājām paziņots par tiesvedību, procesuālajām tiesībām, pienākumiem un lietas iztiesāšanu sēdē, CPL 56.p. noteiktā kārtībā, nosūtot tiesas dokumentus un pavēsti ierakstītā pasta sūtījumā uz atbildētāja deklarēto dzīvesvietu /adrese/ /l.l.48., 50., 55., 57./, kur /pers. B/ ir pienākums būt sasniedzamam. Atbildētājs nav ievērojis CPL 74.p.7.d. noteiktos pienākumus: ierasties pēc tiesas aicinājuma tiesā un savlaicīgi rakstveidā paziņot par iemesliem, kuru dēļ nevar ierasties uz tiesas sēdi, iesniedzot par to pierādījumus. Nekādus lūgumus, iebildumus atbildētājs lietā nav iesniedzis, prasību nav apstrīdējis. Līdz ar to, tiesa atzīst, ka lietas izskatīšanas atlikšanai, atbilstoši CPL 209., 210.p. noteikumiem, nav tiesiska pamata, lieta iztiesājama bez atbildētāja klātbūtnes.

Pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, uzklausījusi prasītājas pārstāvja sniegtos paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka lietā taisāms spriedums CPL $208.^1$.-$208.^2$.p. kārtībā, prasība atzīstama par nepamatotu un noraidāma.

Lietā nav strīda par to, ka 2006.gada 19.decembrī starp AS /Nosaukums A/ kā aizdevēju un ķīlas ņēmēju un /pers. C/ kā aizņēmēju un ķīlas devēju noslēgti līgumi: aizdevuma līgums Nr.HKL-D456/12, saskaņā ar kuru prasītāja aizdevusi aizņēmējam EUR 10000 uz laiku līdz 2011.gada 18.decembrim (pielīgtsot tiesības pagarināt aizdevuma atmaksas termiņu tikai apstākļos, ja aizdevuma līgumsaistības tiek pildītas savlaicīgi, pilnā apmērā un bez līguma pārkāpumiem) un aizņēmējs apņēmies atdot aizdevumu, atbilstoši līguma noteikumiem, veicot ik mēnesi aizdevuma pamatsummas un lietojuma procentu maksājumus, atbilstoši noteiktam grafikam /l.l.13.-22./, un ķīlas līgums Nr.HKL-D456/12, saskaņā ar kuru /pers. C/ ieķīlājis bankai sev piederošo nekustamo īpašumu /adrese

A/, kadastra Nr./numurs A/, reģistrēts Liepājas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/, paredzot nodrošinājuma summu EUR 20000 un nostiprinot hipotēku zemesgrāmatā /l.l.23.-26./.

Tiesai nav pamata apšaubīt, ka prasītāja savas saistības pret aizņēmēju nebūtu izpildījusi, aizdevums izsniegts /pers. C/ /l.l.10.-12./. Tiesas rīcībā nav sniegtas ziņas, ka aizņēmējs nebūtu pildījis līgumsaistības.

/pers. C/ miris /miršanas datums//l.l.31./.

Ievērojot /datums/laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" publucēto paziņojumu par /pers. C/ mantojuma atklāšanos, 2009.gada 18.februārī AS /Nosaukums A/ iesniegusi zvērinātai notārei Larisai Medvedevai kreditora prasījumu par neatmaksāto aizdevuma summu EUR 9269,99, procentiem EUR 556,94, līgumsoda EUR 748,51, t.i., kopsummā par EUR 10575,44. Banka informējusi zvērinātu notāri, ka tā saņēmusi iespējamā mantinieka /pers. B/ iesniegumu, kurā viņš izteicis vēlēšanos pārņemt mantojuma atstājēja saistības, par ko jautājums tiks izlemts pēc apstiprināšanas mantojuma tiesībās un mantojuma tiesību apstiprinošu dokumentu saņemšanas /l.l.27./.

Kurzemes apgabaltiesas zvērinātas notāres Larisas Medvedevas 2015.gada 12.janvārī AS /Nosaukums A/ izsniegtajā izziņā Nr.1-5/59 norādīts, ka /pers. B/ 2009.gada 5.februārī iesniedzis notārei mantojuma iesniegumu par 2008.gada 10.aprīlī mirušā /pers. C/ atstātā mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās. Mantojuma apliecība uz /pers. B/ pienākošos /pers. C/ atstāto mantojumu nav izsniegta. 2009.gada 9.martā mantinieks ticis iepazīstināts ar AS /Nosaukums A/ iesniegto pretenziju /l.l.31./.

2015.gada 22.aprīlī AS /Nosaukums A/ nosūtījusi /l.l.30./ /pers. B/ brīdinājumu par uzņemto saistību neizpildīšanu un aizdevuma līguma Nr.HKL-D456/12 izbeigšanu. Brīdinājumā cita starpā norādīts, ka 2008.gada 12.decembrī banka saņēmusi no /pers. B/ iesniegumu, kurā viņš informējis par aizņēmēja /pers. C/ miršanas faktu un uzņēmies viņa saistības, kuru apmērs 2015.gada 22.aprīlī sasniedzis EUR 14202,75, tostarp, parāda pamatsumma EUR 9269,99, procenti EUR 4005,76 un līgumsods EUR 927. Banka norādījusi arī, ka, neraugoties uz to, ka atbildētājam nav izsniegta /pers. C/ mantojuma apliecība, /pers. B/ ir pieņēmis aizņēmēja atstāto mantojumu un uz viņu pārgājušas mantojuma atstājēja saistības, tostarp, pret AS /Nosaukums A/, atbilstoši CL 705., 781.p. noteikumiem. Brīdinājumā norādīts – ja /pers. B/ parādu nesamaksās 14 dienu laikā, aizdevuma līgums tiks uzskatīts par izbeigtu pirms termiņa 29.dienā no brīdinājuma nosūtīšanas dienas /l.l.28./.

/pers. B/ dzīvo aizņēmējam /pers. C/ piederošā, bankai ieķīlātā īpašumā /adrese/, kur viņam deklarēta dzīvesvieta kopš 2002.gada 8.aprīļa /l.l.57./. Mantinieks ir tiesīgs realizēt visas ar mantojumu pārņemtās mantojuma atstājēja tiesības un saistības, kad mantojumu ir pieņēmis un ieguvis savā valdījumā (R.Krauze. Mantojuma tiesības Latvijas Republikā. Rīga, 1994, 135.lpp.).

Saskaņā ar CL 701., 705.p., ar mantojuma pieņemšanu un iegūšanu visas mantojuma atstājēja tiesības un saistības, ciktāl tās nebeidzas ar viņa personu, pāriet uz mantinieku.

Lai iegūtu mantojumu, mantiniekam jāpiedzīvo tā atklāšanās un aicinājums mantot, kā arī jāizsaka sava griba pieņemt viņam piekritušo mantojumu, kā noteikts CL 687.-688.p.

Par mantinieka gribu pieņemt mantojumu uzskatāms mantinieka pieteikums, kurā izteikts lūgums apstiprināt mantojuma tiesībās /Z.Gencs. Mantošana. Zinātniski praktisks komentārs. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 255.-256.lpp./.

Saskaņā ar CL 781.p., pēc mantojuma pieņemšanas to vairs nevar atraidīt.

No zvērinātas notāres Larisas Medvedevas 2015.gada 12.janvāra izziņas redzams, ka atbildētājs /pers. B/ pieteicies uz aizņēmēja /pers. C/ atstāto mantojumu /l.l.31./. Līdz ar to, tiesiski nav nozīmes, ka /pers. B/ nav izsniegta /pers. C/ atstātā mantojuma apliecība. /pers. B/ ir pieņēmis un ieguvis mantojumu, līdz ar to visas mirušā /pers. C/ tiesības un saistības, ciktāl tās nav beigušās ar mantojuma atstājēja personu, pārgājušas uz mantinieku, tostarp, saistības par līgumu izpildi pret AS /Nosaukums A/.

CL 707.p. noteikts, ka mantojuma atstājēja kreditoriem jāgriežas ar saviem prasījumiem pie mantinieka.

Saskaņā ar CL 1893.p., saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likumā noteiktā noilguma termiņā.

CL 1896.p. noteikts, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret personu, kas nav izpildījusi savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl parādnieks nebūtu liedzies to izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis.

Saskaņā ar CL 1895.p., visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

Saskaņā ar Komerclikuma 406.p., no komercdarījuma izrietošie prasījumi izriet 3 gadu laikā (atbilstoši likuma Pārejas noteikumu 16.p., no 2010.gada 1.janvāra), ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Komerclikuma 388.p. noteikts, ka komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību un, atbilstoši likuma 388.p., ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi.

Tiesa vērtē, ka konkrētajā gadījumā, pušu noslēgtais darījums ir vienpusējs komercdarījums, kurā attiecībā pret AS /Nosaukums A/ kā komersantu ir piemērojams Komerclikumā noteiktais regulējums, bet attiecībā pret parādnieku kā nekomersantu (patērētāju) ir piemērojami Patērētāju tiesību aizsardzības likumā un CL noteiktais regulējums. Tas nozīmē, ka CL 1895.p. noteiktais noilguma termiņš 10 gadi būtu piemērojams, ja prasību tiesā celtu atbildētājs, kas ir patērētājs, bet, attiecībā pret AS /Nosaukums A/ kā komersantu piemērojams Komerclikuma 406.p. paredzētais noilguma termiņš. Šāds viedoklis izteikts arī Dr.iur.Kaspara Baloža rakstā „Jaunais komercdarījumu regulējums un tā piemērošana" (Jurista Vārds, 2009.gada 26.maijs Nr.21(564)) un tas atbilst tiesu praksē paustajām atziņām (Jelgavas tiesas 2014.gada 12.novembra spriedums lietā Nr.C15192014; Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 27.augusta spriedums lietā Nr.C15210113 un 2015.gada 9.marta spriedums lietā Nr.C15192014).

No lietā iesniegtā aprēķina redzams, ka aizņēmēja saistību izpildes kavējums sācies 2008.gada 11.maijā /l.l.5./. Aizdevuma līguma 65.p. noteikts, ka aizdevējai ir tiesības vienpusēji izbeigt līgumu un pieprasīt nekavējošu izsniegtās aizdevuma pamatsummas, procentu, līgumsoda un citu maksājumu pilnīgu atmaksu pirms aizdevuma atmaksas gala termiņa, ja ir iestājušies attiecīgi nosacījumi, cita starpā, ja aizņēmējs kavē vai ir kavējis kādu no maksājumiem, kas tam ir jāveic saskaņā ar aizdevuma līgumu, aizdevuma atmaksas grafiku un līguma noteikumiem vairāk kā par 25 kalendārajām dienām (65.4.p.). Līdz ar to, tiesa konstatē, ka noilgums sāka tecēt no 2008.gada 6.jūnija, kad, saskaņā ar aizdevuma līguma 65.p.4., aizdevējai bija tiesības realizēt savas prasījuma tiesības pret parādnieku.

Saskaņā ar CL 1906.p., noilgums tiek pārtraukts, ja tā tecējuma laikā parādnieks kaut kādā kārtā atzīst kreditora prasību. Tiesa konstatē, ka noilgumu pātrauca atbildētāja vēršanās pie prasītājas 2008.gada 12.decembrī ar iesniegumu, kurā cita starpā /pers. B/ uzņēmies /pers. C/ aizņēmuma saistības pret banku /l.l.28./, ko atbildētājs nav apstrīdējis. 2009.gada 9.martā zvērināta notāre iepazīstinājusi /pers. B/ /l.l.31./ ar AS /Nosaukums A/ 2009.gada 18.februārī iesniegto pretenziju /l.l.27./. Nekādas tālākas darbības prasītāja savu tiesisko interešu realizācijai nav veikusi, līdz ar to, noilguma tecējums ir atsācies.

Nav konstatējami citi apstākļi, kas pārtrauktu noilgumu, atbilstoši CL 1902.p.-1905.p., t.i., prasības celšana tiesā (pirms 2015.gada 24.jūlijā), atgādinājums parādniekam, kā arī tiesības, kas nebūtu pakaļautas noilgumam.

Prasītājas brīdinājuma nosūtīšana atbildētājam par parādsaistību izpildi 2015.gada 22.aprīlī /l.l.28./ nav vērtējama noilguma pārtraukuma kontekstā, jo, atbilstoši CL 1905.p., vērtējot CL 1906.p. nosacījumus, noilgumu pārtrauc atgādinājums parādniekam, ja tas veikts noilguma tecējuma laikā, nevis pēc tā izbeigšanās.

CL 1907.p. noteikts, ka noilgumam nav pakļautas zemesgrāmatās ierakstītas saistību tiesības, izņemot no tādām tiesībām izrietošas blakus tiesības, kam iestājies termiņš. Zemesgrāmatā nostiprinātā ķīlas tiesība ir lietu tiesība, kas pēc savas būtības ir blakus tiesība, kas nevar tikt nodibināta bez prasījuma, par ko ķīla atbild un sava spēka ziņā ir atkarīga no prasījuma spēka, ievērojot CL 1278., 1280., 1283., 1286., 1291.p.

2011.gada 18.decembrī beidzies aizdevuma līgumā noteiktais atmaksas termiņš /l.l.14./.

AS /Nosaukums A/ prasību tiesā cēlusi 2015.gada 24.jūlijā /l.l.2./, t.i., pēc trīs gadu noilguma termiņa notecējuma.

CL 1.p. noteikts, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības. Tas nozīmē, ka katram civiltiesiskās saistības dalībniekam savas subjektīvās tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ņemot vērā pretējās puses intereses.

Atbilstoši tiesību doktrīnai, noilguma institūts civiltiesībās veidots ar mērķi novērst nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību tad, ja kāda persona ilgstoši neīsteno tiesības vai neprasa novērst iespējamo strīdu par tām. Nebūtu saprātīgi pieļaut, ka iespējamais parādnieks uz mūžīgiem laikiem atrodas zem parāda atprasīšanas vai vismaz tiesāšanās Dāmokla zobena un nevar plānot savu darbību, izslēdzot šādus draudus (sk. Torgāns K., Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 276.lpp.).

Tāpat tiesību doktrīnā norādīts, ka gadījumos, kad kāds no saistības dalībniekiem uzskata, ka viņa tiesības ir aizskartas, viņam ir tiesības celt prasību tiesā par tiesību atzīšanu vai aizskāruma seku novēršanu. Ja lietas izskatīšanas gaitā tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tā savā spriedumā norāda uz prasības noilgumu. To, vai iestājies noilgums, tiesa vērtē, tikai lietu izskatot pēc būtības, kurā pārbauda arī jautājumus par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu. Nevienam nav pienākums izpildīt saistību pat tad, ja ir neapšaubāmi pierādījumi par tās rašanos, apmēru, izpildes veidu, jo kreditors nav rīkojies likumā noteiktajā termiņā (Torgāns K., Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 278., 283.-284.lpp.).

Saskaņā ar CPL 8., 97.p., tiesa lietas apstākļus noskaidro pēc tiesas sēdē pārbaudītiem pierādījumiem un novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās

pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem.

Saskaņā ar CPL 93.p.1.d., katrai pusei jāpierāda fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus un iebildumus. Saskaņā ar CPL 10.p., puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā. Ievērojot CPL 96.p.5.d., pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse. Atbilstoši CPL 93.p.1.d., pierādīšanas pienākums (lat. *onus probandi* – pierādījumu nasta) vispirms gulstas uz prasītāju, kurš griežas tiesā ar lūgumu aizsargāt aizskartās tiesības (Līcis A., Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 72.lpp.).

Saskaņā ar tiesību doktrīnu, fakta neapstrīdēšana atbrīvo pusi no fakta pierādīšanas, bet nepadara šo faktu par nodibinātu (Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 182.lpp.). Tiesai vispirms jāpārbauda prasītāja tiesības aizskāruma esamība. Šo jautājumu noskaidrošana nav atkarīga no atbildētāja celtajiem iebildumiem pret prasību (Līcis A., Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003, 26.lpp.).

Tiesību doktrīnā norādīts arī, ka jautājumā par patiesības noskaidrošanu tiesa nekādā ziņā nav vienaldzīga skatītāja, kas pasīvi uztver to, ko puses ceļ tai priekšā, un pie tam tādā apgaismojumā, kādu piešķir apstākļiem viena vai otra puse. Gluži otrādi, lai gan pierādījumus iesniedz vai uz tiem atsaucas katra no pusēm, tiesai tomēr jāraugās uz tiem kritiski, jānoskaidro to objektīvā vērtība un jācenšas noskaidrot patiesos, faktiskos apstākļus, kam galarezultātā jānoved pie patiesības. Turklāt, likumu neaizrādīšana un pat nepareiza aizrādīšana neatņem prasītājam iespēju panākt taisnīgu tiesas aizsardzību, vēl jo vairāk tādēļ, ka *jura novit curia* – tiesai pašai jāzin likumi un jāpiemēro tie ne tikai pēc likuma burta, bet arī pēc likuma gara. Tikai pēc faktisko apstākļu (t.i. pamatotības) noskaidrošanas tiesa var un viņas pienākums ir apsvērt jautājumu par atbilstošu likumu piemērošanu faktiskajiem apstākļiem (V.Bukovskis, Civīlprocesa mācību grāmata.,- Rīga, Autora izdevums, 1933, 305., 332.-332., 428.- 429.lpp.).

Satversmes 92.p. noteikts, ka ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu tiesu, arī likuma „Par tiesu varu" 3.p.2.d. garantētas personas tiesības uz lietas izskatīšanu, ievērojot visas taisnīguma prasības. Tādējādi taisnīgums atzīstams par vienu no svarīgākajiem tiesvedības principiem (Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 176.lpp.).

Noilgums kā atsevišķa saistību tiesību izbeigšanās veida centrālā ideja ir saistību tiesību izbeigšanās ar laika (likumā noteiktā noilguma termiņa) notecēšanu (Prof.dr.iur.V.Sinaiskis. Latvijas Civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Latvijas Juristu biedrība, Rīga: 1996., 155.lpp.).

Atbilstoši tiesu praksei (Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 21.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-100/2010), ja, izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājumus par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

Noilgums ne tikai izslēdz iespēju saņemt tiesas aizsardzību, bet rada sastību izbeigšanos vispār. Nevienam nav pienākums izpildīt saistību pat tad, ja ir neapšaubāmi pierādījumi par tās rašanos, izpildes veidu, ja kreditors nav rīkojies likumā noteiktā termiņā (AT Civillietu departamenta 2014.gada 16.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-53/2014).

Fakts, ka mantiniekam nav izsniegta mantojuma apliecība, nav tiesiski nozīmīgs apstāklis, kas pieļautu attaisnotu aizdevējas kavēšanos ar savas prasības tiesības realizāciju, kas iespējama tikai stingri un atbilstoši likumā noteiktajām prasībām. Tādējādi atzīstams, ka prasītājai ir zudušas prasības tiesības, ceļot prasību tiesā 2015.gada 24.jūlijā AS /Nosaukums A/ celtā prasība pilnībā noraidāma.

Saskaņā ar CPL 42.p.2.d., ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītājas valsts ienākumos.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi tiesas dokumentu un pavēstu nosūtīšanai, kuru samaksa iepriekš nav veikta, sastāda EUR 1,30 /EUR 6 – EUR 4,70 = EUR 1,30/, kas piedzenami par labu valstij no AS /Nosaukums A/.

Ievērojot CPL 204.[1].p. noteikumus, daļā par tiesas izdevumu samaksu valstij prasītājai nosakāms likumā noteiktais labprātīgas sprieduma izpildes termiņš.

Pamatojoties uz CPL 189.-193., 195.p., 199., 204[1]., 208.[2].p.,

tiesa nosprieda:

AS /Nosaukums A/ prasību pret /pers. B/ par parāda piedziņu atzīt par nepamatotu un pilnībā noraidīt.

No AS /Nosaukums A/ par labu valstij piedzīt ar lietas izskatīšanu saistītos tiesas izdevumus pavēstu un dokumentu nosūtīšanai EUR 1,30 (viens *euro* un trīsdesmit centi).

Daļā par tiesas izdevumu piedziņu valstij AS /Nosaukums A/ noteikt labprātīgas sprieduma izpildes termiņu 10 (desmit) dienas.

Prasītāja ir tiesīga spriedumu pārsūdzēt 20 (divdesmit) dienu laikā apelācijas kārtībā Kurzemes apgabaltiesā, sūdzību iesniedzot Liepājas tiesā.

Atbildētājs 20 (divdesmit) dienu laikā no aizmuguriska sprieduma nosūtīšanas dienas ir tiesīgs Liepājas tiesā iesniegt pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas iztiesāšanu

no jauna.

Tiesnese */personiskais paraksts/* L.Laure